

ΕΥΘΥΜΙΟΣ Θ. ΣΟΥΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ ΑΙΓΥΠΤΟΥ (ΣΕΔΑ)

Μία άγνωστη οργάνωση (1945-1946)

1. Είναι γνωστό ότι ο έλληνισμός της Αιγύπτου κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα, έξεδήλωσε αμέριστη την συμπαράστασή του προς τον αγωνιζόμενο λαό με κάθε τρόπο. Αυτό το πατριωτικό ενδιαφέρον συνεχίστηκε επίσης και κατά την περίοδο που ακολούθησε, κυρίως προς την κατεύθυνση της ανασυγκρότησης της πατρίδας από τις τεράστιες, ανυπολόγιστες ζημιές που της έπεσώρευσε η Κατοχή.

2. Μία μορφή ενδιαφέροντος ήταν η ίδρυση του Συνδέσμου Ελλήνων Δημοκρατικών Αιγύπτου (στο έξης ΣΕΔΑ) με έδρα το Κάιρο, το 1945. Ήταν ή εποχή ίσως πρόσφορη για ανάληψη μίας τέτοιας πρωτοβουλίας, όταν μάλιστα η συντριβή ναζισμού και φασισμού έπαυε γιόταν την δημοκρατική ιδεολογία και την παγκόσμια ειρήνη. Έτσι κατά την ιδρυτική συνέλευση της 11 Νοεμβρίου 1945 ψηφίστηκε ένα αρκετά ενδιαφέρον καταστατικό, όπου στο τρίτο άρθρο² του διαβάζουμε:

«Ο ΣΕΔΑ αποβλέπει εις την πραγματοποίησιν στην Πατρίδα μας των σκοπών της πραγματικής δημοκρατίας, για την όποια αγωνίστηκε και αγωνίζεται το Έθνος μας αιώνες και που αγωνίσθηκαν ακόμη τα Ένωμένα Έθνη στον τελευταίο Μεγάλο τραγικό Πόλεμο, όπως το διακήρυξαν επίσημα οί αρχηγοί των στο Χάρτη του 'Ατλαντικού³.

Γίνεται μάλιστα στο γραπτό κείμενο του καταστατικού αναφορά στο Χάρτη και τα άρθρα του, όπου προβλεπόταν να μη επιδιωχθεί καμιά κατάκτηση έδαφική ή άλλη, να είναι απαραίτητο το δικαίωμα κάθε λαού να

1. Τα στοιχεία που χρησιμοποίησα είναι είλημμένα από το αρχείο Γιάννη Λαχωβάρη, όπου βρίσκεται και μέρος του αρχείου του ΣΕΔΑ. Η προσωρινή έδρα του ΣΕΔΑ ήταν στο δικηγορικό γραφείο του Λαχωβάρη στο Κάιρο. Το αρχείο Λαχωβάρη είναι κατατεθειμένο στην 'Εταιρεία 'Ελληνικού Λογοτεχνικού και 'Ιστορικού 'Αρχείου (στο έξης ΕΛΙΑ) στην 'Αθήνα.

Για το Λαχωβάρη βλ. Γιάννης 'Αναστασιάδης, *Μνήμες από τη δράση του αριστερού κινήματος του Αίγυπτιώτη 'Ελληνισμού*, 'Αθήνα 1993, σσ. 66 κ.έξ.

2. Καταστατικό, έκδ. 1945 (ψηφίστηκε στην ιδρυτική συνέλευση του σωματείου της 11.11.1945), άρθρο 3.

3. 'Απόσπασμα από τον «Χάρτη του 'Ατλαντικού» της 29.9.1941, δημοσιευμένο στο καταστατικό του ΣΕΔΑ, άρθρα 1, 3, 5, 6.

ἐκλέγει τὴ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος πού ὁ «ἴδιος στέργει», νὰ ἐπιτευχθεῖ ἡ συνεργασία τῶν λαῶν, ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος καὶ οἱ κοινωνικὲς ἐξασφαλίσεις, τέλος δέ, ἀφοῦ συντριβεῖ ἡ ναζιστικὴ τυραννία, νὰ ἐπιδιωχθεῖ εἰρήνη, ἀσφάλεια διαβίωσης καὶ λυτρωμὸς ἀπὸ τὸ φόβο τῆς βίας καὶ τῆς δυστυχίας.

Στὸ ἄρθρο 4 τοῦ καταστατικοῦ διαβάζομε ὅτι ὁ ΣΕΔΑ «παρακολουθεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν καθημερινὴ ἐξέλιξη τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας» καὶ «... μὲ κάθε νόμιμο μέσο προβαίνει στὴ διαφώτιση τῆς κοινῆς γνώμης».

Ἡ ἰδρυτικὴ συνέλευση τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΔΑ τῆς 17.11.1945 ἀποφασίζει νὰ συγκροτηθεῖ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ πού ἀποτελέσθηκε τελικὰ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν τοπικῶν τμημάτων, τῶν διαφόρων δηλαδὴ Ἑλληνικῶν παροικιῶν στὶς πόλεις τῆς Αἰγύπτου. Τόπος συνεδριάσεων προτείνεται ἀπὸ τὸν Γιάννη Λαχωβάρη, ἰθύνοντα νοῦ τοῦ Συνδέσμου, Καῖρινό δικηγόρο, ἡ Ἀλεξάνδρεια πού ἔχει καὶ τὸν μεγαλύτερο «ὄγκο λαοῦ», ἐννοώντας τὸν ἑλληνικὸ πληθυσμό⁴.

Στὶς 30 Νοεμβρίου 1945 δημοσιεύεται ὁ ἐλληνικὸς παροικιακὸς Τύπος τῆς Αἰγύπτου μία «ἐκκλήση», κείμενο δηλαδὴ τῆς 27.11.1945 τοῦ ΣΕΔΑ, μὲ ταχυδρομικὴ διεύθυνση: 7 ὁδὸς Malika Farida, Κάιρο, καὶ ὑπογραφή τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου πού γνωρίζομε ὅτι ἔχει, προσωρινά, πρόεδρο τὸν Παρίση Μπελλένη καὶ γραμματεὰ τὸν Θέμη Ματσάκη. Πρόκειται γιὰ δύο παράγοντες τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰγύπτου τῆς ἐποχῆς, προοδευτικῶν φρονημάτων καὶ δημοκρατικῶν. Ὁ Παρίσης Μπελλένης εἶναι ὁ γνωστὸς πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος Καΐρου, ἐπιχειρηματίας μεγάλου βεληνεκοῦς⁵. Ὁ Θέμης Ματσάκης⁶ εἶναι ὁ γνωστὸς φαρμακοποιὸς καὶ διευθυντὴς φαρμακεμπορικοῦ οἴκου τῆς Αἰγύπτου. Ἡ ἐκκλήση-διακήρυξη ἔχει ὡς ἐξῆς:

4. Γιάννης Λαχωβάρης πρὸς Ἰ. Παπαδόπουλο, Κάιρο 20.11.1945, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

5. Ἐφημ. «Κῆρυξ», Κάιρο 30.11.1945.

6. Μ. Γιαλουράκης, *Ἡ Αἴγυπτος τῶν Ἑλλήνων*, Ἀθήνα 1967, σσ. 322, 326, 429, 430, Ἀθ. Πολίτης, *Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ἡ Νεωτέρα Αἴγυπτος*, τ. Β', Ἀλεξάνδρεια - Ἀθήνα 1930, σσ. 58-61, Τάσος Παλαιολόγος, *Ὁ Αἰγυπτιώτης Ἑλληνισμὸς. Ἱστορία καὶ δράσις, 753 π.Χ. - 1953*, τ. Α', Ἀλεξάνδρεια 1953, σσ. 229, 230 (χρήσιμο βοήθημα γιὰ τὴν ἱστορία τῆς οἰκονομίας τῆς Αἰγύπτου στὰ χέρια τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων), τ. Α', Ἀλεξάνδρεια 1953, σσ. 229, 230, Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες...*, ὁ.π., σσ. 46, 143-144.

7. Εὐγενία Παλαιολόγου Πετρώνδα, *Λωτοὶ τοῦ πάθους, χρονικό*, Λευκωσία 1991, σ. 172, Γιάννης Ἀναστασιάδης, *Μνήμες...*, ὁ.π., σσ. 46, 56, 61, 159. Πρὸβλ. Θ. Ματσάκης, *Τὸ δῖλημμα τοῦ Αἰγυπτιώτη Ἑλληνισμοῦ*, Ἀλεξάνδρεια 1961.

Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου.

Ἡ συντριβὴ τοῦ φασιστικοῦ Ἀξονα πάνω στο βράχο τοῦ συνασπισμοῦ τῶν Δημοκρατικῶν λαῶν, ἐνωμένων κάτω ἀπὸ τὴ σημαία τῆς ἐλευθερίας, εἶναι μέσα στὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ ἓνας σταθμὸς ποὺ ξεπερνᾷ ἴσως σὲ σπουδαιότητα, κάθε ἄλλη ἱστορικὴ καμπὴ τῶν τελευταίων αἰώνων. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς, παρ' ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ φασιστικὰ ἐμπόδια, συνεχίζοντας μακραίωνη παράδοση ἀγώνων ἐνάντια στὴ βία, ἐ πρωτοστάτησε καὶ σ' αὐτὸ τὸν τελευταῖο ἀγώνα στὸ πλευρὸ τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν δίνοντας τὴν πρώτη ἐπιτυχία στὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ τὴν πρώτη ἐλπίδα τῆς τελικῆς νίκης μὲ τὸ παράδειγμα τῆς ἥρωικῆς Ἀντίστασής του ἐπὶ τέσσερα σκληρὰ χρόνια ἀνισης πάλης.

Ἀλλὰ ἡ νίκη αὐτὴ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν πάνω στὴν ὕλική βία πληρώθηκε μὲ ποταμοὺς αἵματος καὶ μὲ τὴν ἀνείπωτη δυστυχία ἑκατομμυρίων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Φρικτὲς πληγὲς τῆς ἀνθρωπότητας ποὺ θὰ εἶναι ἀνοιχτὲς γιὰ πολλὰ ἀκόμη χρόνια.

Ἦταν ἄραγε ἀναπόφευκτες οἱ ἀρραβωνιστὲς αὐτὲς θυσίες; Ὁχι ἀσφαλῶς ὄχι.

Ἀφοῦ τὰ Ἐνωμένα Δημοκρατικὰ Ἐθνη ἐνίκησαν, παρ' ὅλο ποὺ εἶχαν καταληφθεῖ ἀπαράσκεινα, πόσο ἐπιθυμητὸ θὰ ἦταν νὰ προληφθεῖ τὸ ἀνηκούστο κακὸ ἀπὸ τοὺς ἐλεύθερους λαοὺς ἀν ἀγρυπνοῦσαν.

Ἀλλὰ οἱ λαοί, τὰ κράτη δὲν εἶναι πᾶρα συγκροτήματα ἀτόμων. Καὶ ἐπομένως τὴν εὐθύνη τῆς ἐγκληματικῆς ἀπέλκας τὴν φέρουμε ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι. Τὴν φέρει κάθε ἓνας ποὺ θεωρεῖ τὴν ἐλευθερία σὰν τὸ πολυτιμότερο ἀγαθό.

Ἄν ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι εἶχαν κατακάθαρη τὴ συνείδηση τοῦ κινδύνου, οὔτε ὁ φασισμὸς οὔτε ὁ ναζισμὸς οὔτε ἡ ἐλληνικὴ τραγικὴ παρωδία τῶν θὰ μπορούσαν ποτὲ νὰ κάμουν θεμέλια. Ἄν θεμελίωσαν καὶ θέριεψαν εἶναι γιὰ τὸν οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι δὲν εἶχαν ἀγρυπνήσει ὅταν ἦταν ἀκόμη καιρὸς.

Τὸ πάθημα αὐτὸ τῆς ἀνθρωπότητας θὰ τῆς γίνεῖ μάθημα;

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ΝΑΙ.

Καὶ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ποὺ πρωτοστάτησε στὴ νίκη τοῦ πολέμου, καλεῖται νὰ πρωτοστατήσῃ καὶ στὴν ἐπιδίωξη τῆς νίκης τῆς Εἰρήνης.

Ἡ νίκη τῶν Ἐνωμένων Ἐθνῶν εἶναι ἡ νίκη τῆς δημοκρατικῆς ἰδεολογίας. Ἀλλὰ ἡ νίκη αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ κατοχυρωθεῖ οὔτε ἡ ἀνθρωπότητα νὰ εὕρει τὴν ποθητὴ ἡρεμία μέσα εἰς τὴν ὁμαλότητα τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας παρὰ μόνο ὅταν, σ' ὅλες τὶς χῶρες θὰ ἔχουν ξερορριζωθεῖ καὶ τὰ τελευταῖα ἵχνη τῆς φασιστικῆς νοοτροπίας.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ κτυπηθοῦν ἀμείλικτα μὲ τὰ ὄπλα τῆς λογικῆς ὅλες οἱ χρεωκοπημένες ἀπάτες καὶ αὐταπάτες ποὺ ἐπάνω τους βασίσθηκε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ στηρίζεται ἡ ἀντίδραση.

Γιὰ νὰ κερδηθεῖ ἡ δημοκρατικὴ Εἰρήνη, ὅπως ἐκερδήθηκε ὁ δημοκρατικὸς πόλεμος, ἀπαιτεῖται διαρκὴς ἐπαγρύπνηση, ἀκούραστη διακήρυξις τῆς δημοκρατικῆς ἀλήθειας, τῶν δημοκρατικῶν δικαιωμάτων ἀλλὰ καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ πολίτου μέσα στὴ σύγχρονη κοινωνία.

Νὰ ὁ σκοπὸς τοῦ ΣΕΔΑ, ὅπως καθαρὰ διατυπώνεται μέσα εἰς τὸ καταστατικὸ του. Ὁ ΣΕΔΑ ἀποβλέπει εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς πατρίδας μας, τῶν σκοπῶν τῆς πραγματικῆς δημοκρατίας. Καὶ γιὰ νὰ συμβάλλει στὴν ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ: Διαδίδει ἀνάμεσα εἰς τοὺς συμπατριῶτες μας τὴν ἔννοια καὶ τὴν σημασία τῆς δημοκρατίας, παρακολουθεῖ, κρίνει καὶ ἐλέγχει τὴν καθημερινὴ ἐξέλιξιν τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῆς πατρίδας μας, χρησιμοποιεῖ κάθε νόμιμο μέσο πρὸς διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης καὶ καταπολέμησιν κάθε ψευτιάς καὶ κάθε παραπλάνης τοῦ λαοῦ.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο ὁ ΣΕΔΑ καλεῖ τοὺς δημοκρατικοὺς Ἕλληνας τῆς Αἰγύπτου νὰ κάμουν τὸ καθήκον τους.

Σύνδεσμος Ἑλλήνων Δημοκρατικῶν Αἰγύπτου (ΣΕΔΑ)

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

3. Οἱ πρῶτες τυπικὲς – καὶ συγχρόνως οὐσιαστικὲς – ἐνέργειες τοῦ ΣΕΔΑ ἀφοροῦσαν στὴν ἀποστολὴ διαφόρων τηλεγραφημάτων ποὺ ὅπωςδήποτε χαρακτήριζαν τὴν ιδεολογία του.

Πρόκειται γιὰ τὰ ἑξῆς:

α. Τηλεγράφημα⁸ τοῦ ΣΕΔΑ τῆς 23.11.1945 πρὸς τὸν Θεμ. Σοφούλη, πρωθυπουργὸ τότε τῆς Ἑλλάδας.

β. Τηλεγράφημα⁹ τῆς 15.3.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν στρατηγὸ Ὁθωναῖο, ἐπίτιμο πρόεδρο δημοκρατικῶν συλλόγων στὴν Ἀθήνα, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Πανδημοκρατικοῦ Συνεδρίου ἐκεῖ. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ἓνα μακροσκελέστατο κείμενο¹⁰ ἐπρόκειτο νὰ σταλεῖ στὸ ἴδιο ὄργανο, γιὰ τὸ ὁποῖο κείμενο εἶχε ἀντίρρηση ὁ πρόεδρος τοῦ τοπικοῦ τμήματος τοῦ ΣΕΔΑ Ἀλεξανδρείας Γ. Ροῦσος, διακεκριμένος νομικὸς στὴν Αἴγυπτο καὶ γνωστὸ ὅτι διετέλεσε

8. Π. Μπελλένης πρὸς Θ. Σοφούλη, Κάιρο 23.11.1945, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ, καὶ Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, σσ. 1,2, καὶ «Ἑσωτερικὸν Δελτίον διὰ τὰ μέλη», ΣΕΔΑ, ἀρ. 1, Κάιρον 25.3.1946, στὸ ἴδιο ἀρχεῖο.

9. Π. Μπελλένης πρὸς Ὁθωναῖο, Κάιρο 15.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

10. Γ. Ροῦσος πρὸς Π. Μπελλένη, Ἀλεξάνδρεια 19.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

πρεσβευτῆς στήν Οὐάσιγκτον, ὑπουργὸς ἐξωτερικῶν καὶ ἀντιπρόεδρος τῆς ἐλληνικῆς κυβέρνησης στήν Αἴγυπτο. Ἡ ἀντίρρηση συνίστατο στοῦ γεγονότος ὅτι: δὲν ἔχει εἰσέτι κατανοηθεῖ ὅτι ὑφίσταται διαφορὰ μεταξὺ τῶν δημοκρατικῶν πεποιθήσεων ἐκάστου ἡμῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν μας δοξασιῶν, ὥστε νὰ ἀρνούμεθα τὴν δημοκρατικότητα εἰς πρόσωπα μετὰ τὰ ὅποια διαφωνοῦμεν ὡς πρὸς τὰς κομματικὰς δοξασίας. Ἐκρίναμεν ὡς ἐκ τούτου φρόνιμον νὰ ἀναμένωμεν τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων τὰ ὅποια ἀσφαλῶς μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς θέλουν διαγραφῇ καὶ θὰ ἐπιτρέψουν τὸν καθορισμὸν τῆς κατατάξεως κατ' ἀρχὴν τῶν διαφόρων παραγόντων, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ὁμοφωνίαν ἢ ὁποία θὰ ἐπιτρέψῃ ἀπόδοσιν ἀποτελεσμάτων ὑπὲρ ἐντονότερου δημοκρατικοῦ ἀγῶνος.

Τὰ γεγονότα πού ἀναφέρονται πιό πάνω εἶναι οἱ ἐπικείμενες ἐκλογές τῆς 31 Μαρτίου 1946 πού ἔδωσαν νίκη στίς συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις, ἐνῶ οἱ ἀριστεροὶ ἀπέσχον, ὥς γνωστό¹¹.

γ. Τηλεγράφημα¹² τῆς 24.3.1946 τοῦ ΣΕΛΑ πρὸς τὸν Compton Mackenzie, πρόεδρο τοῦ Συνδέσμου γιὰ τὴ Δημοκρατικὴ Ἑλλάδα στὸ Λονδίνο ὅπου τὸ θέμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 31.3.1946.

Τὸ Τμήμα Ἀλεξανδρείας δὲν λαμβάνει ἐγκαιρῶς γνώση τοῦ κειμένου,
γιατὶ ἐπρόκειτο νὰ σταλεῖ ἐσπευσμένα τὸ τηλεγράφημα καὶ δὲν ἀπλόχευε χρόνος
ἐπαρκῆς γιὰ ἐνημερώσει¹⁵.

δ. Τηλεγράφημα¹⁴ τῆς 3.2.1946 τοῦ ΣΕΔΑ πρὸς τὸν Paul Henri Spaak, πρόεδρο τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἑνωμένων Ἐθνῶν. Ἐνα ἐκτενὲς κείμενο, ὅπου ἐκφράζεται ἡ ἀγωνία τοῦ ΣΕΔΑ γιὰ τὴν παρουσία ξένων στρατευμάτων στὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ ἐκκλήση νὰ διασφαλισθοῦν ἀπὸ τὸ συμβούλιο Ἀσφαλείας τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

ε. Ψήφισμα¹⁵ της 14.4.1946, όπου γίνεται έκκληση του ΣΕΔΑ «στους

11. Φ. Γρηγοριάδης, *Ίστορία τοῦ ἐμφυλίου πολέμου 1945-1949 (τὸ δεύτερο ἀντάρτικο)*, Ἀθήνα χ.χρονολ., σσ. 443 κ.ἐξ. καὶ 670 κ.ἐξ., Σ. Γρηγοριάδης, *Δεκέμβρης-Ἐμφύλιος 1944-1949, Συνοπτικὴ Ίστορία*, Ἀθήνα 1984, σσ. 218, 219, 232-233, Κώστας Διγκαβές, *Οἱ ἐκλογές στὴν Ἑλλάδα 1844-1985*, Ἀθήνα 1986, σσ. 19-20.

12. P. Bellenis πρὸς Compton Mackenzie, Κάιρο 24.3.1946, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ, καὶ Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 2-3 καὶ «Ἐσωτερικὸν Δελτίον», ὁ.π., στὸ ἴδιο Ἀρχεῖο.

13. Τμήμα 'Αλεξανδρείας (ΣΕΔΑ) πρὸς «Προσωρινὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ΣΕΔΑ», χωρὶς ἄλλα στοιχεῖα, ἀργεῖο Λαγωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

14. Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 3-4 καὶ «Ἐσωτερικὸν Δελτίον», ὁ.π., Ἀρχεῖο Λαχωβάση, ΕΛΙΑ, φάκ. (ΣΕΔΑ).

15. Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

ἐλεύθερους συνανθρώπους νὰ συνδράμουν τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του». Τὸ κείμενο ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡ Τακτικὴ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΣΕΔΑ συγκροτηθεῖσα εἰς τὸ Κάϊρον σήμερα Κυριακὴν 14 Ἀπριλίου 1946, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι Ἕλληνες καὶ κατὰ πρῶτον αὐτὸς ὁ τέως πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδος κ. Θεμ. Σοφούλης, εἶχαν κηρύξει ἐπανελημμένως ὅτι αἱ ἐπικρατοῦσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα συνθήκαι ἀπέκλειον τὴν δυνατότητα γνησίων ἐκλογῶν, ὅτι μολαταῦτα ὑπὸ τὴν ξενικὴν πίεσιν ἐπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα δῆθεν ἐκλογαὶ τὴν 31 Μαρτίου 1946 παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅτι οὕτω ἐδημιουργήθη ἐσκεμμένως κατάστασις ἀντιδημοκρατικὴ μὲ φανεράν καταπάτησιν θεμελιώδους ἀρχῆς τοῦ Χάρτου τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀντιλαϊκὴ κατάστασις δημιουργεῖ νέον ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς πολυβασανισθείσης πατρίδος μας καὶ ἐγκυμονεῖ τραγικοὺς κινδύνους διὰ τὸν λαόν μας.

Συμμερίζεται ὀλοψύχως τὸν ἀγῶνα τοῦ δημοκρατικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος ὅστις συνεχίζεται.

Ποιεῖται ἐκκλησίαν πρὸς ὅλους τοὺς ἐλεύθερους συνανθρώπους μας ὁποῦδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκονταί, ὅπως συνδράμουν τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του.

Τὸ ψήφισμα τοῦτο θὰ διαβιβασθῇ τηλεγραφικῶς:

- α. Πρὸς Πανδημοκρατικὴν Ὁμοσπονδίαν Ἑλλάδος
- β. Πρὸς τὸν ἐν Λονδίνῳ Σύνδεσμον διὰ τὴν Δημοκρατίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα
- γ. Πρὸς τὸ Ἑλληνοαμερικανικὸν Συμβούλιον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν
- δ. Πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Σύνδεσμον Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου
- ε. Πρὸς τὴν ἐν Παρισίοις Ἑλληνικὴν Δημοκρατικὴν Ὁργάνωσιν
- στ. Πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ ἐν Οὐάσιγκτον Συνδέσμου ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν δικαίων.

Ἐνδιαφέρον ἀσφαλῶς ἔχουν οἱ ἀπόψεις τοῦ ΣΕΔΑ, τουλάχιστον τῆς πλειοψηφίας τῶν μελῶν του, γιὰ τὶς ἐκλογές τῆς 31.3.1946 στὴν Ἑλλάδα.

Σὲ γραπτὸ κείμενο ἀναφέρονται ρητὰ τὰ ἑξῆς¹⁶:

- α. Σκοπὸς τῶν ἐκλογῶν τῆς 31.3.1946 στάθηκε ἡ διὰ παντὸς μέσου νοθεΐα τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας καὶ κατὰ συνέπεια ἡ ἄνοδος τῆς μοναρχικῆς δεξιᾶς στὴν ἐξουσία.

16. Σημείωμα II, «ἀπόψεις ἐπὶ τῶν ἐκλογῶν», Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

β. Ἱστορικό γεγονός εἶναι ἡ συγκρότηση τοῦ Πανδημοκρατικοῦ Μετώπου στήν Ἑλλάδα πού ἀποφάσισε μέ τήν προεδρία τοῦ στρατηγοῦ Ὁθωναίου τήν ἀποχή ἀπό τίς πιό πάνω ἐκλογές.

γ. Ἐπαινεῖ ὁ ΣΕΔΑ τήν προσχώρηση στήν ιδέα τῆς ἀποχῆς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Δημοκρατικῶν Ἀριστερῶν Ἰ. Σοφιανόπουλου, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Προοδευτικῶν Γ. Καφαντάρη, τοῦ Ἐ. Τσουδεροῦ, τοῦ Γ. Καρτάλη καί ἄλλων.

Φυσικά οἱ συνελεύσεις τῶν μελῶν τοῦ ΣΕΔΑ στό Κάιρο καί στήν Ἀλεξάνδρεια τάχθηκαν κατὰ τῶν ἐκλογῶν αὐτῶν καί διακήρυξαν ὅτι θά συμβάλουν στήν ἀνασυγκρότηση τῆς πατρίδας μέσα ἀπό τόν δημοκρατικό ἀγῶνα. Ἐξάλλου ὁ ΣΕΔΑ δίνει στή δημοσιότητα δικό του φυλλάδιο (Ἰούνιος 1946), ὅπου διατυπώνει τίς ἀπόψεις τῶν μελῶν του ἐναντίον τῆς ἐκθεσης τῶν ξένων παρατηρητῶν H. Grady, R. Wild, Arnault Laparat πού παρουσίασαν μετά τίς ἐκλογές τὰ συμπεράσματά τους, μέ κύριο ἐπιχείρημα ὅτι στήν μεταπολεμική Εὐρώπη ἔγιναν ὡς τότε ἐκλογές στήν Ἀγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Γιουγκοσλαβία, Ἀλβανία, Βουλγαρία, Οὐγγαρία, Αὐστρία, Τσεχοσλοβακία, Φινλανδία, Νορβηγία καί Δανία, ἐλεύθερα καί χωρίς παρατηρητές, ἐνῶ στήν Ἑλλάδα συνέβη τὸ ἀντίθετο¹⁷.

4. Τὸ πολιτικό ἐνδιαφέρον τοῦ ΣΕΔΑ ἀπευθύνεται καί πρὸς τὸν αἰγυπτιακὸ λαό. Στις 15.3.1946, ἐπέτειο τοῦ τότε αἰγυπτιακοῦ συντάγματος, ὅλα τὰ τμήματα τῶν μελῶν τοῦ Συνδέσμου συγκατέστησαν συνέδριο στό Κάιρο, ὅπου ὁμόφωνα ἐγκρίθηκε τὸ πιό κάτω ψήφισμα:

Κατανοοῦντες βαθύτατα τὸν ἱερόν ἀγῶνα τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας του, ὀλοψύχως τοῦ συμμερίζονται. Εὐχονται τὴν ταχίστην πραγματοποίησιν δικαίων πόθων του. Ἀναθέτουν εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Συνεδρίου κ. Π. Μπελλένην ὅπως ἐπιδώσει τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς τοὺς κκ. Πρόεδρον τῆς Γερουσίας καί Πρόεδρον τῆς Βουλῆς (τῆς Αἰγύπτου)¹⁸.

Δυστυχῶς ὁμως ὑπάρχει καί ἡ ἄλλη ὄψη στίς σχέσεις τοῦ ΣΕΔΑ μέ τίς αἰγυπτιακὲς ἀρχές, καί δὴ τίς ἀστυνομικέες. Κατὰ τὴν συνέλευση τῶν μελῶν τῆς 14.4.1946, καί στό Κάιρο καί στήν Ἀλεξάνδρεια, ἡ αἰγυπτιακὴ ἀστυνομία παρενέβη, προφανῶς μέ βία, παραβιάζοντας τὸ ἄσυλο, προκλητικά, παρισταμένη στήν συζήτηση.

Γιὰ τὴν ἐνέργεια αὐτὴ ὁ ΣΕΔΑ διαμαρτύρεται¹⁹ πρὸς τοὺς προϊσταμένους τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων πού παρενόμησαν μέ τὴν ἐπέμβασή τους, ἀλλὰ καί πρὸς τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς Αἰγύπτου.

17. Φυλλάδιο μέ τίτλο «Αἰδῶς Ἀργεῖοι», μία ἀντέκθεση γιὰ τοὺς ξένους «Παρατηρητάς», ἐκδ. ΣΕΔΑ, Ἰούνιος 1946, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

18. Σημείωμα Πεπραγμένων Ι, ὁ.π., σσ. 5-6, Ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

19. ΣΕΔΑ πρὸς Πρόεδρο Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Τμήματος τοῦ ΣΕΔΑ, Κάιρο 20.4.1946, ἀρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.

Με άφορμή αυτή την πιο πάνω συγκέντρωση και γενικότερα την παρουσία του ΣΕΔΑ, ή συντηρητική παροικιακή έφημερίδα «'Ανατολή» δημοσιεύει στο φύλλο της 24.5.1946²⁰ άρθρο με τίτλο: Προσοχή - Προσοχή - Προσοχή. Κίνδυνος ύποβόσκων, με ύπογραφή «Κώστας Συριανός». Με την γνωστή θέση της, ή έφημερίδα που εκπροσωπεί εξάλλου την πλειοψηφία των Έλλήνων παροίκων της Αιγύπτου, παρατηρεί ότι ή «ΔΕΕΑ, Δημοκρατική Ένωσις Έλλήνων Αιγύπτου», και όχι ΣΕΔΑ, όπως ήταν ό πραγματικός τίτλος του σωματείου, «είναι ή δευτέρα έκδοσις του αδόξως τελευτήσαντος ΕΑΣ»²¹. Στη συνέχεια επιτίθεται με δριμύτητα κατά της ήγεσίας του σωματείου που συνεδριάζει εν «κρυπτῷ και παραβύστῳ στο γνωστό λημέρι της όδοῦ Μάλικα Φαρίντα (Κάιρο)» και φρονεί ότι ή δράση του δέν περιορίζεται σε συμβούλια και «κωμικά τηλεγραφήματα, αλλά επεκτείνεται στην μύηση και κατήχηση νεαρῶν αμφοτέρων τῶν φύλλων». Το άρθρο συνιστᾷ νά αντιδράσουν οί πάροικοι σε έκδηλώσεις αὐτοῦ του πιο πάνω χαρακτήρα, όταν μάλιστα ή δράση επεκτείνεται διά της κατάληψης και διείσδυσης στα διοικητικά συμβούλια τῶν κοινοτήτων, συλλόγων, λεσχῶν κλπ. Έπιρρίπτεται τέλος ή ευθύνη στην άνεκτικότητα τῶν ἑλληνικῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν στην Αἴγυπτο.

Οί σχέσεις του ΣΕΔΑ με τις αἰγυπτιακές ἀρχές ἔρχονται τελικά νά διαταραχθῶν τόσο πολύ, ὥστε στις 11.7.1946 ἀλλάζονται και κρατοῦνται κάποια μέλη της Έπιτροπῆς του τμήματος της 'Αλεξανδρείας, οί: Γ. 'Αβέρωφ, 'Α. 'Αγγελόπουλος, Ν. Βαλεντῆς, Ν. Γιαμῶδης, 'Ε. Καλοχριστιανάκης και Ν. Χατζηκώστας. Αὐτή ή ἐνέργεια θεωρεῖται και ή τελική πράξη²² στη ζωή του ΣΕΔΑ που ἔτσι διαλύεται.

20. Έφημ. «'Ανατολή», 'Αλεξάνδρεια 24.5.1946, σσ. 1, 4.

21. Έφημ. «'Ανατολή», ὁ.π., 24.5.1946, σ. 1. 'Ο ΕΑΣ ('Εθνικός 'Απελευθερωτικός Σύνδεσμος) ιδρύθηκε με σκοπό την διάδοση τῶν θέσεων του ΕΑΜ στην Αἴγυπτο. Βλ. σχετικά 'Αλ. Κιτροέφ, «'Η ἑλληνική παροικία στην Αἴγυπτο και ό Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. 'Η περίπτωση του 'Εθνικοῦ 'Απελευθερωτικοῦ Συνδέσμου», *Μνήμων*, τ. 9 (1984), σσ. 1 κ.έξ., όπου και ή βιβλιογραφία.

22. Ν. 'Αστεριάδης πρὸς Πρόεδρον και μέλη Διοικητικοῦ Συμβουλίου ΣΕΔΑ, 'Αλεξάνδρεια 16.7.1946, 'Αρχεῖο Λαχωβάρη, ΕΛΙΑ, φάκ. ΣΕΔΑ.